

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל ז'ל"ג] (ב) [שנעוטה
מז' (א, [ספ"ד] ש"ך לרף ל"ג
ע"ב]

מוסף רש"י

לישעם. שאין כל החוטפין
נאמנים לומר שני גולת,
דל"כ אין לך גולת משלם
ואפילו יש עדים (שנעוטה
(ב). ליכא תרי סהדי.
הטפה וליכא למימר מינו
(ט). ליפטריה. ולהחזיר
שהרי אין כאן שני עדים
ומינו דאי צבי אמר לא
הטפה כי אמר נמי דדי
חטפתי נאמן (טו). איכא
חד סהדא. וחטפתי מינו
ואי הוה אמר לא חטפתי
היה לרין ליבעט להכחש
את העד (טז). לישעבט.
שבוטה שהעד מחייבו (טז).
הוה ליה גבולין. והמחייב
שבוטה על פי עד אחד
לרין ליבעט על מה שהעד
מעיד להכחיש את העד זה
אינו יכול ליבעט על כך
שהרי מודה הוא לדברי העד
שטפה וזהו חזק נגדה אלל
שבוטה על גבולין זכא
שבוטה שאינו יכול ליבעט
עליון, אף על כשבוטה זה אינו
יכול ליבעט שהרי מודה נמי
(טז). הוה מחייב שבוטה.
על כחם אם לא להחזיק בה
היה עליו ליבעט שלא חטף,
שאין החוטף נאמן לומר שני
חטפתי, וזו היא שבוטה
שהעד מחייבו ליבעט על מה
שהעד מעיד ואינו יכול ליבעט
שהרי מודה לדבריו (טז).

מוסף תוספות

א. למאי דקא מסהדי
סהדי, [א] אפטר
לאשבעי. ולמיפטריה,
[א] דל"כ כאלו גול באפי
תרי דלא מהני ליה
שבוטתה למיפטריה וכו'
ולא משום דהוה ליה גולן
ולא מסרינן ליה מוטתא,
קאמר הוה ליה גבולין.
כ"כ. ג. ולא מצי
למימר ליה האין, שטרך
ברדי מאי בעי. מוס' שנוטה
לג: ג. דכי תביי כי הוה
זה אמלוח נמי הוה דבתיב
רבעין הוראה בהדי
שבוטה דכפירה, ודכי נמי
בעין הוראה בהדי שבוטה
דגאנסו. מוס' ב"ק ק.
ד. דכלא בחישה לא היה
חושש להכחיש את העד
ואיכא מינו לא ליבעט
דבר שזהו מבחשיו זה
דאי קשה לו. מוס' שנוטה
לג: ד"ה הוה. ה. דשבוטה
עד אחד תשלומין ניתנה,
דכי איכא תרי לא מיפטר
מדי תשלומין בשבוטה
אלא שלומי משלם, וכי
ליכא אלא חד ספריה
רחמנא מתשלומי ממון
ובלכדי שישבע, והלכך או
ישלם ממון או שבוטה,
ועד דמשבע שבוטה דעד
אחד, לא מיפטר מניה.
רש"י.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

הכי לדיינו דייני להאי דינא. שאילו היו שנים מעידים אותו שחטף
היינו מחייבין אותו לשלם שאין אדם נאמן לחטוף דבר מיד חצירו
ולומר שלי אני חוטף אלא"כ יש לו עדים שהעמד ממנו על חזקתו
וזה המוחזק בו אין אדם יכול להוציאו ממנו בלא ראיה והחוטף

ממנו גולן גמור ואי נמי לא היה כאן
עד אחד שחטף כי אמר נמי חטפי
ודידי חטפי מהימן מינו דאי הוה
צבי הוה אמר לא חטפי שהרי אנו
רואים אותו מוחזק בזממון אי נמי
כי איכא חד (ב) שחטף אילו היה זה
מכחישו לומר לא חטפתי היה נשבע
שלא חטף להכחיש העד דעד אחד
קס הוא לשבוטה וצ"ב דרביס הללו
היה הדין פשוט אבל הכא דליכא עד
אחד שחטף וזה אינו מכחישו אלא
מודה שדאי חטף ודידיה חטף היכי
לידינו דייני להאי דינא: לישלם.
דהא מודי שחטף ולא כל הימנו של
חוטף לומר שלי חטפתי דהעמד

ממון על חזקתו: ליכא פרי סהדי. דחטף וצמיגו דאי צבי למימר לא
חטפתי מהימן נמי למימר ידי חטפי: ליפטריה. (ב) משום האי
מינו איכא חד סהדא ואי אמר לא חטפי הוה צבי אישטבועי
להכחיש את העד: ליבעט. את השבוטה שהעד מחייבו אינו יכול
דהא מודי דחטף והעד מחייבו ליבעט שלא חטף להכחיש את העד
דכי משמע קרא (דברים טו) לא יקום עד אחד בזה"ש לכל עון ולכל
חטאת וגו' לשלם ממון שהוא כופר והעד מחייבו לא יקום אבל קס
הוא לשבוטה להכחיש את העד שלא חטף בזממון זה וגבי כך
שבוטה פסול (ו) בגולן אלל כל שבוטה דהא לית ליה למימר ליבעט
דדידיה חטף שאין זו שבוטה המוטלת עליו ולמפטריה בלא כלום
אי אפשר שהרי הורע כמו של מינו: א"ל רבי אבא הוה. ליה האי
חוטף כו'. וה"נ איכא למימר כי האי גוונא כי הוה תרי סהדי דלכלה
שני חזקת מוקמינן לה כי צידא דלוקח ליכא סהדי דלכלה שני חזקת
מפקינן לה מיניה ומהדרינן למרה איכא חד סהדא דלכלה שלם
שנים ליבעט דעד אחד לשבוטה קס אפי' לא הוה קרקע לא
משבעינן ליה על מאי דאסהדי סהדא דלא כפר ליה אלא מודי ליה
הס. דבר' אבא הוה חד סהדא לאורועי לחוטף קאמי דהא מסהדי
ציה שחטף והורע כמו של מינו דחוטף ומחייבו שבוטה וממוך שלא
יכול ליבעט משלם דאילו אתא חד סהדא שמעיד כמותו שראויה שחטף
מפקינן לה מיניה דחוטף הוא וטועיל לו שבוטה אפי' אם יוכל ליבעט:
הס. דין קרקע והוה סהדא לסיועי (ב) ציה קאמי שמועד
שהחזיק בה שלם שנים וזהו דאי איכא חד סהדא אחרינא עם זה
מוקמינן ליה צידא דמחזיק והיאך תאמר שעל יד עד זה יתחייב
שבוטה וממוך שאינו יכול ליבעט משלם והרי לא צא להורע כמו ומ"מ
זה יפסיד הקרקע שהרי אין לו עדי חזקה: אלא אי דמיא (ו) לנסכא
דרבי אבא נחד סהדא ולתרתין שנין ולפירי. כגון ראובן דתבעיה
לשמעון וא"ל גולתה לארעאי ואכלת פירותיה שנתים וא"ל שמעון
זנתה ניהלי וליא (ו) לשמעון עדי חזקה דדינא הוה לאהדורי ארעא
למרה מכין דלית ליה עדי חזקה ולפירי משמע דצבינא דכחלתין
דקי"ל הפה שאסר הוא שהתיר ואע"ג דמהדר לה לארעא פירי לא
מהדר דהא ליכא סהדי דאכלי הפירות ומיגו דיכול למימר לא אכלי כלל
יכול למימר נמי אכלי צבינא וליא ליה עלה אלא שבוטה אלל אי איכא
סהדי דאכל פירי תרתין שנין מחייבין ליה להדורי אפי' פירי כרז נחמן
דאמר [ג:] הדרא ארעא והדרי פירי ואייתי ראובן חד סהדא דאכל פירי
תרתין שנין וכגון שמעיד שלא אכל כי אם צ' שנים דלאו לסיועי לשמעון
קאמי אמר שמעון אין אכלי ודידי אכלי שקניתי הקרקע והפירות אפס
לא נזהרתי בשטרך הא הוה דאיכא לדמוי' לדרבי אבא דלמרינן היכי
לידינו דייני להאי דינא נחייביה להדורי פירי ליכא תרי סהדי
דלכליניה ואי משום דאורי הא טעין ואמר ידי אכלי וכה"ג ליכא
הודאה לחיוביה נפטריה צמיגו הא איכא חד סהדא דאמר דלכליניה
לפירי תרתין שנין ואינו יכול לכפור בצבדי העד ליבעט נחייביה
שבוטה צעד אחד דאי הוה תרווייהו מחייבי ליה ממנוא וכ"מ שנים
מחייבין אותו ממון אחד מחייב אותו שבוטה (א) אמר' עד אחד לשבוטה
אמי היכא דקא כפר צמיגו דאמי סהדי (א) סהדא חד הוה דמשמע דלא
היו דברים מעולם אבל הכא הא קא חטף דאכל אלל טועין ידי
אכלי

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

צבי דלא דמי לדרבי אבא דהכא חד סהדא לסיועי קאמי בין לקרקע
בין לפירות שהרי הוא מעיד שגם הקרקע שלו והא דלמרינן
במסקנא אלא אי דמיא (ב) לדרבי אבא נחד סהדא לתרתין שנין ולפירי
לא הוה לרין למינקט ולפירי כיון דעד השתא נמי לא איירי אלא בפירי
אלא אגב תרתין שנין נקט נמי נחד
סהדא ולפירי:

הוי מחייב שבוטה ואינו יבול
לישבע. שהרי מודה (א) וא"ל
וליהמניה צבוטה צמיגו דלמר דדי
חטפי (ב) צמיגו דאי צבי אמר לא חטפי
וכי תימא דהא לא חשיב מינו דהא
אם אמר לא חטפי היה חייב שבוטה
דלמרינא לא היה דהא אמר בהמוכר
את הבית (למקן דף ע. וס) המפקיד
אלל חצירו בשטר נאמן לומר
החזרתיו לך שבוטה מינו דאי צבי
אמר נאנסו דהוי נאמן שבוטה אע"ג
דנאנסו איכא שבוטה דלמרינא
ומיגו לפי ר"ת דפירש שבוטה דנאנסו

דהתם היא מדרבנן דלא מחייב שבוטה דלמרינא אפילו צנאנסו אלא
היכא דאיכא הודאה במקנת (א) אמי שפיר וליכא למימר נמי דהאי לא
חשיב מינו דלא הוה חזק למימר לא חטפי להכחיש את העד או משום
סירא שלא יפסוליהו לעדות העד וצעל הנסכא דלמרינא צפרק זה צורר
(סנהדרין דף קה) דבעל דבר מהימן למימר [לדידי חזקין דרבינא]
דהא משמע דאי לאו דעד מחייבו שבוטה היה פטור והיינו על כרחך
צמיגו דאי לאו מינו לאו כל כמיניה למימר ידי חטפי דהא כי איכא
תרי סהדי משלם ואינו נאמן לומר ידי חטפי ואומר ר"י דודאי אם
לא היה העד מחייבו שבוטה היה נאמן צמיגו דאי צבי אמר לא
חטפי שיכול להעיד פניו להכחיש את העד בלא שבוטה אבל השתא
דמחייבו שבוטה לא מהימן שבוטה ע"י מינו (ו) שהיה יכול להעיד

פניו וליבעט דבר שהעד מכחיש (א) אלל קשה אי ליכא מינו מאי טעמא
דבר ושמואל דפליגי בפרק כל הנשבעין (שנעוטה דף מז. וס) ארבי אבא
ופטרי נסכא דלית להם מתוך שאינו יכול ליבעט משלם והשתא אמאי
פטרי והא פשיטא דאינו נאמן לומר ידי חטפי בלא מינו דכפריש' לעיל
לכך נראה כמו שפי' ריב"ס דודאי הוה מינו ולהכי פטרי רב ושמואל
דנאמן שבוטה צמיגו דאי צבי אמר לא חטפי ור' אבא כפר אע"ג דלית
ליה מגו מידי דיון דליכא אחד המחייבו שבוטה מן המורה כן הוה הדין
שיבעט להכחיש את העד או ישלם ואין מועיל לו מינו ליפטרי (א) וא"ת ור'
אבא היכי מפיק כל צפ' כל הנשבעין (ס) מדכתיב שבוטה ה' תהיה בין
שניהם ולא עדי הירושין דאמר ליה מנה לאבא ציד אצין ואמר חמין
ידענא דמושין לא ידענא דרין התם מדאיתרין קרא למיפטרי יורשם
ש"מ צבאיו כה"ג מחייב אלמא מחייב שבוטה ואינו יכול ליבעט
משלם והכי דייק מינה אנסכא התם ודאי משלם דליכא מינו אלל
הכא דאיכא מינו מנא לן דמשלם ונראה לר"י דרבי אבא לא הוה
טעמיה מקרא אלל מסבא צעלמא דמפרש והא דקאמר התם כוותיה
דר' אבא מסתברא מדתני ר' אמי שבוטה ה' תהיה בין שניהם ולא
בין הירושין קרא למיפטרי יורשם אתא ולא לחייב האב והא דקאמר
התם רב ושמואל ה' שבוטה ה' וגו' מאי דרבי ציה לר"ק כיון דצבא
כזה"ג פטרי אתא אינטרין קרא למיפטרי יורשין וז"ל דר' אדמרי
בזהכות (כתובות דף פה. וס) גבי אצמי צביה דר' אבא דהוה מסקי
ציה וזו צי חוואי כו' מתוך דיכילי למימר להד"ס יכילי למימר
סטרראי איירי צמר דתקון רבנן שבוטה היסא דלא הוה השליט
עד דנוגע בעדות הוא כיון דחייב שבוטה היסא דאי קודם דתקינו
רבנן שבוטה היסא הוה השליט עד גמור דנאמן לומר למלוה פרעתי
מינו דאי צבי אמר אהדרינניהו ללוה דלמרינא צביס האיס מקדש (קדושין
דף מג.) וכו' דליכא עד היכי מהימניה צמיגו דלהד"ס דהוה ליה
מחייב שבוטה וממוך שאין יכול ליבעט משלם דלמרינן הכא:
(א) ה"ה יתיב רבי אבא קמיה. משמע דר' אבא היה תלמידו
של ר' אמי וקשה דלמר צפ' כל הנשבעין (שנעוטה דף מז. וס) א"ר אמי
רבותינו שצ"י אמרו חזרה שבוטה למחויב לה ואמר התם דרבותינו
צבא"י היינו ר' אבא ואור"י דאשכחן צפ' חבית (שם דף קמו.) דקרי
רב לרב כהנא ולרב אמי רבותינו אף על גב שהיו תלמידיו אלל קשה
לר"י דצאלו מציאות (ב"מ דף כד.) אמר דר' אבא אשכח פריגות שחוטות
אתא לקמיה דר' אבא א"ל זיל שקול לגפנך ואפי' ספרים דגרסינן התם
ר' אמי אתא לקמיה דר' אמי נחמא טפי אף על גב דרבי אמי היה
גדול מר' אמי דכ"מ מוזכר ר' אמי קודם ר' אמי ובהנזקין (גיטין

דף נד.) אמר (ה) ההוא דאתא לקמיה דר' אמי כו' אמר לפניו רבי אמי כו' ומ"מ חצירו היה ולפי שהיה גדול ממנו
קורוהו רבי ולפי שחצירו היה צא ר' אמי לפניו ליטול עצה ממנו וא"ל זיל שקול לגפנך: ובר' המחייב שבוטה ואינו יבול לישבע משא"כ.
צפ' כל הנשבעין (שנעוטה דף מז. וס) תנן חשודים שניהם על השבוטה חזרה שבוטה למקומה דברי ר"מ ורבי יוסי אומר יחלוקו ומפרש התם
רבותינו שצ"י (ו) רבי אבא למקומה למחויב לה ומיימי התם מהך דשמעתין דרבותינו היינו רבי אבא והשתא רב נחמן דפסק התם כרבי
יוסי (ט) ועובדא עבד כרבי יוסי יחלוקו לית ליה לר' אבא וקשה לר"י דלמרינן צפרק השואל (ב"מ דף קז. וס) בגמ' דהשואל את הפרה לימא
מיהוי מיובמה דרב נחמן דלמר מנה לי צידך והלא אומר איני יודע פטור ומשני מתני' בשם עסק שבוטה צבינא דכרצא דלמר רצא מנה

עין משפט
גר מצוה

בז א מיי פ"ד מהל' טוען
הל' ח ופ"ד מהל' גולת
הל' יד סמט עשין לא טוען
ח"מ סי' פה שפיר יו וסי'
שם שפיר ד וספ"ד:
בז ב ג מיי פט"ו מה'
טוען הל' ה סמט עשין
זה טוען ח"מ סי' קמה
ספ"ד ד ורבי אלעזר שנוטה
פ"ו דף שסז:)

הנהרות הב"ח

(א) גבי ורבי אמי:
(ב) שצ"ב ד"ה היכי וכו'
מד עד שחטף: (ג) ד"ה
(ד) ליפטריה מלשום משום הא'
(ה) מינו: ד"ה ליבעט וכו'
פסול הוה בגולן אלל כל
שטפות דהא ליכא למימר
ליבעט: (ו) ד"ה הכא וכו'
לסייע ליה קאמי: (ז) ד"ה
אלל אי דמתיב נסכא וכו':
(ח) בא"ד וליא לישמעון
(ט) בא"ד צמיגו
(י) דמפקיד חד סהדא התם
הוא דמשמע: (יא) ד"ה
אלל אי דמתיב חמין נמי
אבא וכו' (יב) ד"ה וכו' וכו'
ומפסיק התם דמתיב שצ"י
דלמקומה לל' ותיבות ר'
אלל נתקן: (יג) בא"ד כו'
יוסי ועבד ועבדא כו' יוסי:

רבינו גרשום

ליכא תרי סהדי. דמסהדי
דחטפה מניה: לישעבט.
דדידיה אלא הוה אמר
אלא עד א'. לא מצי
למישעבט. הוה מודי
החטפה וה"ל בגולן: הוה
ימיב ויחזקין חמין נמי
ע"פ החזק שבוטה ע"פ
עד אחד ואינו יכול ליבעט
משלם. וכי היכי דהכא
לא הוה אלא חד סהדא
ואוקמה בדיא תרובת ה"נ
הוה ארעא דלית בה אלא
חד סהדא נוקמה בדיה
תרובת א"ל (ר' אמי) [אבין]
מי דמי התם חד סהדא
דאיתיה תרובת לאורעי להאי
חוטף ולהחזיר קאמי דלא
נאמן אלא שבוטה ואי
הוה סהדא אחרינא בהדיא
מפקינן ליה מיניה לגמרי
וחכא חד סהדא דאיתיה
תבע לסיועיה אתי דמסהדי
כחותיה דאכלה שני חזקה:
אלא אביית לדמיניה לר'
אבא לחז סהדא ולתרתין
שנין ולפירי: כגון דאמר
ליה מאי בעית בהאי ארעא
אמר ליה מינך זבינתה
ואכלתיה שני חזקה ואול
ראיתיה חד סהדא ואמר
דאכלתיה שנין ולא יותר
דחשאת האי סהדא מרע
לחזקתי אבא דאמר אכלה
תלת שנין אבל לא זבנתה
מיניה אלא לפירות יד בה
כדון אריס למחצה ולשליש
ולרביע דמחזיש ומרע
ליביריה והיינו דרמאי דחד
סהדא דנסכא דמרע לתבע
ומשה"נ נמי האי סהדא
דמחזיש ליה משו ליה
בגולן ומתוך שאינו יכול
ליבעט שאין נשבעין על
הקרקעו מחזיר הקרקע: